

หนังสือรวมบทความคัดย่อ

การประชุมวิชาการด้านภูมิสถาปัตยกรรม ครั้งที่ 7

ประจำปี 2567

BOOK OF ABSTRACTS
NCLA 2024

GREEN TRANSITION

A movement towards
sustainable and resilient environment

วันอาทิตย์ที่ 5 พฤษภาคม 2567

ณ ชาเลนเจอร์ฮอลล์ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

หนังสือรวมบทคัดย่อ (Book of Abstracts)

NC LA 2024

การประชุมวิชาการด้านภูมิสถาปัตยกรรม ครั้งที่ 7 ประจำปี 2567
(The 7th National Conference on Landscape Architecture 2024)

วันอาทิตย์ที่ 5 พฤษภาคม 2567
ณ ชาเลนเจอร์ฮอลล์ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

จัดทำโดย

สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ร่วมกับ

คณะกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินินาถ ศุภรัตน์เมธี	ประธานคณะกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.รุจิโรจน์ อนามบุตร	คณะกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล	คณะกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัตติกา กิตติประสาร	คณะกรรมการ
อาจารย์รัชมณ ไมตรีมิตร	คณะกรรมการ
อาจารย์นวิภาพ ทักษยศ	คณะกรรมการ
นางสาวรุย์ดา อาปิติน	คณะกรรมการ
อาจารย์ ดร.สุพิชฌาย์ เมืองศรี	คณะกรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.รุจิโรจน์ อนามบุตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินินาถ ศุภรัตน์เมธี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัตติกา กิตติประสาร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.สุพิชฌาย์ เมืองศรี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศาสตราจารย์ไตรรัตน์ จารุทัศน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์นิลุบล คล่องเวสสะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังสนา บุญโยภาส	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ศนิ ลิ้มทองสกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.มล.วุฒิพงษ์ ทวีวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาศรี สัมพันธ์รักษ์ เพ็ชรยิ้ม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอำไพ สามขุนทด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาวพร ศักดิ์ศรี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ลิ้มปิยากร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐศิพร แสงเอือน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัทมน เสงลานนท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมเขต แสงวงเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ภวินท์ สิริสาตี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิษา สหวัชรินทร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์รมย์ชลีรดา ดำวันดี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.ทำเนียบ อุฬารกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัฒน์ การลัก	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.เกษมา พลกิจ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรสิทธิ์ ตันดินพันธุกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.อัมพิกา อ่ำลอย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.दनัย ทายตะคุ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ จำรัสจรงผล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

คำนำ

โครงการการประชุมวิชาการด้านภูมิสถาปัตยกรรม ครั้งที่ 7 (The 7th National Conference on Landscape Architecture 2024 - NCLA 2024) เป็นโครงการความร่วมมือของ สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย ร่วมกับ ภาควิชาการศึกษาด้านภูมิสถาปัตยกรรม 10 แห่ง ที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยได้ร่วมกันจัดการประชุมวิชาการด้านภูมิสถาปัตยกรรมเป็นประจำทุกปี เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านภูมิสถาปัตยกรรม และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนวงการภูมิสถาปัตยกรรมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและก้าวสู่นาคตที่ยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์ โดยการประชุมวิชาการในปีนี้ ดำเนินการภายใต้หัวข้อ “Green Transition: A movement towards sustainable and resilient environment” แสดงถึงความสำคัญของการก้าวข้ามแนวทางปฏิบัติแบบเดิม สู่แนวทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ เพื่ออนาคตสีเขียว ผ่านองค์ความรู้และการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม

การประชุมวิชาการครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ และนักศึกษาของทั้ง 10 สถาบัน และจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการร่วมส่งบทความเพื่อนำเสนอในที่ประชุมวิชาการและตีพิมพ์ในหนังสือรวมบทความ (Book of Abstracts) ฉบับนี้ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ในฐานะเจ้าภาพในปีนี้ ใคร่ขอขอบคุณสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย สมาชิกเครือข่ายวิชาการภูมิสถาปัตยกรรมทุกสถาบัน ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และผู้นำเสนอผลงานทุกท่าน ในการร่วมสนับสนุนการประชุมวิชาการในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความร่วมมือทางวิชาการด้านภูมิสถาปัตยกรรมจะได้รับการสานต่อสืบเนื่องไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สีนินาถ ศุภรัตน์เมธี
หัวหน้าสาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กำหนดการ

วันอาทิตย์ที่ 5 พฤษภาคม 2567

ชาเลนเจอร์ฮอลล์ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

ภาคเช้า เวลา 9.00 - 11.45 น. (ณ TALA Pavilion/เวที TALA)

09.00 - 09.30 น.	ลงทะเบียน (TALA Pavilion)
09.30 - 09.45 น.	พิธีเปิดงาน (เวที TALA)
09.45 - 10.45 น.	บรรยายพิเศษ โดย รองศาสตราจารย์ ดร. รุจิโรจน์ อนุกรมบุตร
10.45 - 11.45 น.	บรรยายพิเศษ โดย คุณอรุณพร คบคงสันติ
(TROP : terrains + open space)

ภาคบ่าย เวลา 13.00 - 16.00 น. (ณ ห้อง Jupiter 7 และ 8)

13.00 - 14.15 น.	การนำเสนอผลงาน (ห้อง Jupiter 7 และ 8)
14.15 - 14.30 น.	พักรับประทานของว่าง
14.30 - 15.45 น.	การนำเสนอผลงาน (ห้อง Jupiter 7 และ 8)
15.45 - 16.00 น.	มอบรางวัลผลงานดีเด่นและปิดการประชุม

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ลำดับการนำเสนอ ห้อง Jupiter 7

เวลา	ผู้นำเสนอ	หัวข้อ
13.00 – 13.15 น.	นัฐศิพร แสงเนียน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมแหล่งพอสซิลเขาน้อยและป่าพบนอุทยานธรรมิโลกสตูล
13.15 – 13.30 น.	สิริณัฐ วัชรเจริญสิทธิ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	การประเมินและแนวทางการยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของผังมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้เกณฑ์ LEED-ND
13.30 – 13.45 น.	วรินทร์ กุลินทรประเสริฐ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	แนวทางการออกแบบปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะ เพื่อลดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19
13.45 – 14.00 น.	เบญจวรรณ ปานแมน มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรอบแนวคิดทางสถิติประยุกต์เพื่อศึกษาคุณภาพสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
14.00 – 14.15 น.	กฤตเมธ คงพรหม มหาวิทยาลัยศิลปากร	สภาวะน่าสบายในพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะของผู้ใช้งานสวนสันติภาพ กรุงเทพมหานคร
พักรับประทานของว่าง		
14.30 – 14.45 น.	ชญาณิศ วงศ์พิพัฒน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ปัจจัยที่มีผลต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าสงขลาหัวเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
14.45 – 15.00 น.	อัมพิกา อ่าลอย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านนาต้นจั่น
15.00 – 15.15 น.	อิชยา ทองเอียด มหาวิทยาลัยศรีปทุม	องค์ประกอบและเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์วัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
15.15 – 15.30 น.	ณิชา เกษตรเกรียงไกร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของสวนประวัติศาสตร์ สราญรมย์
15.30 – 15.45 น.	วชิรวิทย์ เลิศสกุลทอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การศึกษาองค์ประกอบทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมและภูมิทัศน์นิเวศวิทยาของพื้นที่นาเกลือ จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับการนำเสนอ ห้อง Jupiter 8

เวลา	ผู้นำเสนอ	หัวข้อ
13.00 – 13.15 น.	ศุภวัจน์ แก้วขาว มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจสอบด้วยสายตาสำหรับการประเมินความเสี่ยงไม่ยั่งยืนขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
13.15 – 13.30 น.	พัชรา คงสุผล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ภาวะเครียดเรื้อรังของไม่ยั่งยืนในเมืองอันเนื่องมาจากการออกแบบและก่อสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรม
13.30 – 13.45 น.	ปวร มณีสถิตย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	การศึกษาแนวทางในอนาคตของระบบเหมืองฝายในลุ่มแม่น้ำปิง-กวาง จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน
13.45 – 14.00 น.	ธีรภัทร จิโน มหาวิทยาลัยศิลปากร	แนวทางในการส่งเสริมภูมิทัศน์ตามแนวคิดการปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากน้ำท่วม
14.00 – 14.15 น.	สุพิชฌาย์ เมืองศรี มหาวิทยาลัยศิลปากร	Let's Bucket Up – ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร กกับการพัฒนาพื้นที่หนองน้ำในเมือง
พักรับประทานของว่าง		
14.30 – 14.45 น.	สุชานาถ บุญยะชัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	Influence of Coastal Ecosystem on Phytoremediation to Improve Water Quality: A Case Study of the Bangpakong River Basin, Chachoengsao, Thailand
14.45 – 15.00 น.	สถาปนา กิตติกุล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนหมู่บ้านหนองครก ตำบลสันทราย อำเภอป่าพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
15.00 – 15.15 น.	หฤษิฎฐ์ วงษ์ดาราร สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กระบวนการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแนวทางการจัดระเบียบป้ายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เมือง
15.15 – 15.30 น.	นันทชัย ไตรรัตน์วงศ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	วิถีชีวิตครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกผักและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เกษตรกรรมในเมืองในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
15.30 – 15.45 น.	สหภาพ เปรมสมบัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ข้อพิจารณาในการออกแบบสวนสัตว์สมัยใหม่ที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน

การนำเสนอด้วยโปสเตอร์

ผู้นำเสนอ	หัวข้อ
กมลวรรณ แสงธรรมทวี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	กระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่วัฒนธรรม ชุมชนมอญ เสากระโดง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
กิริณา คงสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	แนวทางการออกแบบ Urban Farm เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรกรในเมือง อย่างยั่งยืน
กุลธิดา บุญโช มหาวิทยาลัยศิลปากร	โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงพื้นที่เชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะใต้สถานี รถไฟฟ้าสะพานตากสิน และสวนสาธารณะใต้สะพานตากสิน
ชุตติกาญจน์ สังข์ดวง มหาวิทยาลัยศิลปากร	การปรับปรุงพื้นที่โรงงานยาสูบเก่า ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร
เตชินต์ แซ่ตั้ง มหาวิทยาลัยศิลปากร	การศึกษารูปแบบการใช้งานและออกแบบปรับปรุงพื้นที่ทางเดินเท้า สาธารณะย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร
ธเนศ ฉัตรจุฑามณี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	การศึกษาริบทชุมชนโดยแนวคิดภูมิวิเวศท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม
นันทนา ถาวรพิง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	บทบาทและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำแก่งน้ำต้อน อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ภาณุพงศ์ ศิริยานนท์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	แนวทางการพัฒนาที่พักอาศัยแนวราบเป็นอาคารสูงสำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในโครงการฟื้นฟูเมืองรามอินทรา ระยะที่ 2 ของการเคหะแห่งชาติ
สุจินดา แก้วจงประสิทธิ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	การศึกษารูปแบบการใช้งานพื้นที่และโครงข่ายการสัญจรเพื่อออกแบบ และ ปรับปรุงพื้นที่รกร้างใต้ทางยกระดับเฉลิมมหานคร ทางออกเพลินจิต กรุงเทพมหานคร

สารบัญ

งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมแหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพน อุทยานธรณีโลกสตูล.....	10
การประเมินและแนวทางการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของผังมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้เกณฑ์ LEED-ND.....	11
แนวทางการออกแบบปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะ เพื่อลดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19	12
กรอบแนวคิดทางสถิติประยุกต์เพื่อศึกษาคุณภาพสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ.....	13
สถานะน้ำสลายในพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะของผู้ใช้งานสวนสันติภาพ กรุงเทพมหานคร	14
ปัจจัยที่มีผลต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าสงขลาหัวเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	15
การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านนาต้นจั่น	16
องค์ประกอบและเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์วัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนปากพะยูน จังหวัดพัทลุง	17
การศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของสวนประวัติศาสตร์ สราญรัมย์.....	18
การศึกษาองค์ประกอบทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมและภูมิทัศน์นิเวศวิทยาของพื้นที่นาเกลือ จังหวัดเพชรบุรี.....	19
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจสอบด้วยสายตาสำหรับการประเมินความเสี่ยงไม่ยั่งยืนต้นขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	20
ภาวะเครียดเรื้อรังของไม่ยั่งยืนในเมืองอันเนื่องมาจากการออกแบบและก่อสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรม.....	21
การศึกษาแนวทางในอนาคตของระบบเหมืองฝายในลุ่มแม่น้ำปิง-กวาง จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน.....	22
แนวทางในการส่งเสริมภูมิทัศน์ตามแนวคิดการปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากน้ำท่วม.....	23
LET'S BUCKET UP – ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร กับการพัฒนาพื้นที่หนองน้ำในเมือง.....	24
INFLUENCE OF COASTAL ECOSYSTEM ON PHYTOREMEDIATION TO IMPROVE WATER QUALITY: A CASE STUDY OF THE BANGPAKONG RIVER BASIN, CHACHOENSAO, THAILAND.....	25

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนหมู่บ้านหนองครก ตำบลสนทราย อำเภอร่ำ จังหวัดเชียงใหม่	26
กระบวนการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแนวทางการจัดระเบียบป้ายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เมือง.....	27
วิถีชีวิตครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกผักและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร	28
ข้อพิจารณาในการออกแบบสวนสัตว์สมัยใหม่ที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน	30
กระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่วัฒนธรรม ชุมชนมอญเสากระโดง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	31
แนวทางการออกแบบ URBAN FARM เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรในเมืองอย่างยั่งยืน	32
โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงพื้นที่เชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะใต้สถานีรถไฟฟ้าสะพานตากสิน และสวนสาธารณะ ใต้สะพานตากสิน.....	33
การปรับปรุงพื้นที่โรงงานยาสูบเก่า ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร	34
การศึกษารูปแบบการใช้งานและออกแบบปรับปรุงพื้นที่ ทางเดินเท้าสาธารณะย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร	35
การศึกษาริบทชุมชนโดยแนวคิดภูมิโนเวศท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม.....	36
บทบาทและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำแก่งน้ำต้อน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	37
แนวทางการพัฒนาที่พักอาศัยแนวราบเป็นอาคารสูงสำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในโครงการฟื้นฟู เมืองรามอินทรา ระยะที่ 2 ของการเคหะแห่งชาติ.....	38
การศึกษากาการใช้งานพื้นที่และโครงการข่วยการสัญจรเพื่อออกแบบ และปรับปรุงพื้นที่รกร้างใต้ทางยกระดับเฉลิมมหานคร ทางออกเพลินจิต กรุงเทพมหานคร.....	39

งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมแหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพบนอุทยานธรณีโลกสตูล

อรอำไพ สามขุนทด¹, นัฐศิพร แสงเยื่อน^{1*}, ประภัสรา นาคะ พันธุ์อำไพ²

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ภูมิสถาปนิก

บทคัดย่อ

แหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพบนเป็นแหล่งธรณีที่มีความสำคัญ ตั้งอยู่ในอุทยานธรณีโลกสตูล ซึ่งได้รับการรับรองให้เป็นอุทยานธรณีโลกแห่งแรกของประเทศไทยจากองค์การยูเนสโก และเพื่อเป็นการจัดการและเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้ความรู้แก่ผู้มาเยือน จึงมีโครงการจัดทำผังภูมินิเวศและแนวทางการพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้แหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพบนบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม และจัดทำแนวทางการพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้แหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพบน โดยการใช้องค์ความรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติและธรณีวิทยาร่วมกับกระบวนการออกแบบทางภูมิสถาปัตยกรรมอย่างมีส่วนร่วม ในการกำหนดเส้นทางศึกษาธรรมชาติและงานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ดังนี้ ศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและสำรวจสภาพพื้นที่ วิเคราะห์พื้นที่ ระบุศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ในการพัฒนา วิเคราะห์ผู้ใช้งาน ประมวลปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเรียนรู้ กำหนดแนวคิดในการออกแบบและแนวทางการวางผังเส้นทางการเรียนรู้ ออกแบบวางผังบริเวณจัดทำผังรายละเอียด และออกแบบองค์ประกอบภูมิทัศน์ของเส้นทาง โดยเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่กำหนด มีการลำดับเรื่องราวเพื่อการเรียนรู้ทางธรณี พิษพรรณป่าดั้งเดิม รวมถึงเอกลักษณ์ที่เป็นจุดสนใจของพื้นที่ รวมถึงมีการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและระบบนิเวศมากกว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้วยการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ให้น้อยที่สุด ไม่เน้นให้มีสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเกินจำเป็น เพื่อรักษาบรรยากาศเดิมของพื้นที่ และไม่เป็นการรบกวนงบประมาณการก่อสร้างและการดูแลรักษาในระยะยาว เป็นการวางแผนและการออกแบบสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุทยานธรณีโลกสตูลมีแผนงานในการพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้แหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพบนที่ชัดเจนสามารถนำไปประกอบการพิจารณาจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ

งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม, เส้นทางการเรียนรู้, แหล่งฟอสซิลเขาน้อยและป่าพบน, อุทยานธรณีโลกสตูล

การประเมินและแนวทางความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของผัง มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้เกณฑ์ LEED-ND

สิริณัฐ รวีเจริญสิทธิ์^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่โบราณสถานอันทรงคุณค่าของจังหวัดนครปฐม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนแม่บทที่มุ่งเน้นการพัฒนาสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามความยั่งยืนดังกล่าว โดยมากจะมุ่งเน้นในกรอบของการประหยัดพลังงานและการบริหารจัดการในขณะที่ความยั่งยืนในมิติของการวางผังและความสัมพันธ์กับบริบททางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้งมักเป็นประเด็นที่ถูกละเลย ซึ่งบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เรื่องการประเมินความยั่งยืนทางการวางผังของย่านมหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความยั่งยืนทางการวางผังของผังมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้เกณฑ์ LEED-ND (Leadership in Energy and Environmental Design - Neighborhood Development) ซึ่งเป็นเกณฑ์วัดความยั่งยืนในการออกแบบสภาพแวดล้อมระดับย่าน โดยเลือกใช้เกณฑ์ 2 หมวดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความยั่งยืนของการวางผังในระดับย่านชุมชน ได้แก่ หมวดที่ตั้งและการเชื่อมต่อที่ชาญฉลาด (Smart Location and Linkages; SLL) และรูปแบบและการออกแบบย่านชุมชน (Neighborhood Pattern and Design - NPD) จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เสนอแนวทางในการพัฒนาผังของมหาวิทยาลัยและพื้นที่โดยรอบ ให้บรรลุเป้าหมายความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินพบว่า พื้นที่ศึกษาสามารถผ่านเกณฑ์บังคับทุกข้อในหมวด SLL และได้คะแนนถึง 22 จาก 28 คะแนน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่ดีในด้านที่ตั้งและการเชื่อมต่อที่ชาญฉลาด แต่พื้นที่ศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์บังคับข้อ NPD P1 (Walkable Streets) ในหมวด NPD และได้คะแนนเพียง 18 จาก 41 คะแนน สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของรูปแบบและการออกแบบย่านชุมชนที่ยังไม่เอื้อต่อการสัญจรด้วยการเดินและการใช้จักรยาน เนื่องจากขาดเส้นทางทางเท้าและทางจักรยานที่ต่อเนื่องเพื่อเชื่อมต่อไปยังสิ่งอำนวยความสะดวกและการใช้งานที่หลากหลายในพื้นที่

คำสำคัญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม, การประเมินผังมหาวิทยาลัย, เกณฑ์ LEED-ND, การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการออกแบบปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะ เพื่อลดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19

วรินทร์ กุลินทรประเสริฐ^{1*}

¹ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

การใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนสาธารณะในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับการใช้งาน และความต้องการของผู้ใช้บริการ กับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในการใช้พื้นที่สวนสาธารณะ 2) เสนอแนะแนวทางการจัดการพื้นที่สวนสาธารณะ ที่สอดคล้องกับสุขภาวะ ลดความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ในการวิจัยใช้แบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ใช้บริการสวนสาธารณะทั้งก่อนและหลังเกิดการแพร่ระบาดของโควิด 19 จำนวน 350 ชุด โดยการกรอกข้อมูลเชิงปริมาณผ่านระบบออนไลน์ โดยมีกลุ่มประชากรศึกษา จำนวน 350 คน แบ่งเป็น กลุ่มเพศชาย จำนวน 197 คน กลุ่มเพศหญิง จำนวน 129 คน และ กลุ่มเพศทางเลือก จำนวน 24 คน แปรผลการศึกษาโดยใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 54.86 เห็นว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 มีผลต่อการตัดสินใจใช้งานสวนสาธารณะ อันเนื่องจากจากความไม่มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและสุขภาพ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรจัดวางพื้นที่ให้คำนึงถึงมาตรการคุณภาพด้านความสะอาด ออกแบบจัดพื้นที่ชำระร่างกายก่อนหรือหลังใช้บริการ ต้องการให้มีอ่างล้างมือกระจายไปตามจุดต่าง ๆ และมีพื้นที่สำหรับเก็บและชำระล้างเครื่องมืออุปกรณ์ทำความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะให้เป็นสัดส่วนลดการปนเปื้อน จัดให้มีป้ายณรงค์เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ควรออกแบบพื้นที่สวนที่ส่งเสริมมาตรการเว้นระยะห่างทางกายภาพ อาทิเช่น ลานกิจกรรมให้กำหนดรอบหรือขอบเขตของกลุ่มและให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างกลุ่มในการทำกิจกรรม กรณีสวนสาธารณะที่มีบริเวณพื้นที่น้อยแต่มีการใช้งานจำนวนมาก ควรจัดพื้นที่ออกแบบสวนสาธารณะให้แยกสำหรับทำกิจกรรมนันทนาการประเภทกระฉับกระเฉง (Active Recreation) กีฬาผาดโผน (Extreme) และกิจกรรมประเภทผ่อนคลาย (Passive Recreation) ออกจากกัน โดยออกแบบให้พื้นที่ดังกล่าวแยกออกจากพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อ และมีความร่วมมือในการสวมหน้ากากอนามัย ถ้าหากเป็นอาคารระบบปิดของกิจกรรมประเภทที่ออกแรง เช่น มีอาคารศูนย์การออกกำลังกาย ให้จัดวางในบริเวณพื้นที่ที่สามารถรับลมและระบายอากาศได้ดี หรือ จัดทำห้องระบบระบายอากาศแบบความดันลบ ซึ่งจัดเป็นพื้นที่ไม่สวมหน้ากากอนามัย

คำสำคัญ

การออกแบบปรับปรุงพื้นที่, สวนสาธารณะ, การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19

กรอบแนวคิดทางสถิติประยุกต์เพื่อศึกษาคุณภาพสวนสาธารณะ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

เบญจวรรณ ปานแมน^{1*}, กมลวรรณ แสงธรรมทวี¹, สิริณัฐ รวีเจริญสิทธิ์¹

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

สวนสาธารณะถือเป็นพื้นที่สีเขียวที่มีความสำคัญต่อผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเมือง จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า คุณภาพสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุนั้นควรคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพ และสภาพแวดล้อม ข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ และปัจจัยด้านคุณภาพของสวนสาธารณะ 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงพื้นที่ ความปลอดภัย ด้านสังคม และกิจกรรม เพื่อให้การออกแบบสวนสาธารณะเป็นไปเพื่อประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุอย่างแท้จริง การศึกษาเรื่องนี้จึงได้พัฒนากรอบแนวคิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อแสดงความสำคัญของการใช้วิธีการทางสถิติประยุกต์ ในการศึกษาคุณภาพสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนาการศึกษาคุณภาพสวนสาธารณะเชิงคุณภาพที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาพื้นที่สาธารณะต่อไป

กรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นกรอบการศึกษาวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อ 1) กำหนดระดับความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 2) จำแนกโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 3) ตรวจสอบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญบนปัจจัยพื้นฐานของผู้สูงอายุที่มีต่อคุณภาพของสวนสาธารณะ และ 4) ตรวจสอบนัยสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การใช้สถิติประยุกต์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนของระดับคุณภาพสวนสาธารณะ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและจัดอันดับสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนเพื่อศึกษาโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสวนสาธารณะ 3) การทดสอบความแตกต่างของคุณภาพสวนสาธารณะตามปัจจัยพื้นฐานของผู้สูงอายุโดยใช้ t-test, F-test และการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีเชฟเฟ่ และ 4) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter และ Stepwise เพื่อทำนายคุณภาพสวนสาธารณะจากปัจจัย ผลงานวิจัยที่คาดว่าจะได้รับการวิเคราะห์เชิงสถิติประยุกต์ ได้แก่ ระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสวนสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ อันจะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงสวนสาธารณะให้เหมาะสมยิ่งขึ้นตามความต้องการของผู้สูงอายุ และช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุผ่านการพัฒนาสวนสาธารณะที่ตอบโจทย์ความต้องการต่อไป

คำสำคัญ

คุณภาพสวนสาธารณะ, ผู้สูงอายุ, สถิติประยุกต์

สภาวะน่าสบายในพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะของผู้ใช้งาน สวนสันติภาพ กรุงเทพมหานคร

กฤตเมธ คงพรหม^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภูมิสถาปัตยกรรมในพื้นที่ที่ส่งผลต่อสภาวะน่าสบายของผู้ใช้งานสวนสันติภาพ โดยการวัดปัจจัยด้านสภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม และลักษณะพื้นที่ทางกาย เช่น พื้นผิว พืชพันธุ์ พื้นที่ร่มเงา รวมถึงความพึงพอใจในสภาพอากาศของผู้ใช้งานสวนสันติภาพในช่วงฤดูหนาว โดยแบ่งแยกการเก็บข้อมูล ช่วงเวลาเช้า ช่วงบ่าย และช่วงเย็น จากนั้นจึงวิเคราะห์สภาวะน่าสบายของแต่ละช่วงเวลาเพื่อส่งเสริมให้เกิดสภาวะน่าสบายในสวนสันติภาพ

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่สวนสันติภาพในช่วงเช้า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในสภาพอากาศและอยู่ในสภาวะน่าสบายที่ยอมรับได้ โดยมีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ 27.1 ถึง 30.3°C ค่าความชื้นสัมพัทธ์ที่ร้อยละ 48.9 ถึง 57.7 และความเร็วลมที่ 0.18 ถึง 0.47 ผู้ใช้งานรู้สึกร้อนเล็กน้อยแต่ยอมรับสภาพอากาศได้ ซึ่งส่งผลต่อสภาวะไม่น่าสบายต่อผู้ใช้งานในช่วงเวลา ช่วงบ่าย มีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ 31.9 ถึง 35.2°C ค่าความชื้นสัมพัทธ์ที่ร้อยละ 36.8 ถึง 45.6 และความเร็วลมที่ 0.10 ถึง 0.66 เมตรต่อวินาที และช่วงเย็น มีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ 32.2 ถึง 33.4°C ค่าความชื้นสัมพัทธ์ในร้อยละ 43.5 ถึง 47.6 และความเร็วลมที่ 0.33 ถึง 0.55 เมตรต่อวินาที

สรุปได้ว่าปัจจัยองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมในช่วงเช้า เช่น พืชพันธุ์ ร่มเงา และอาคารแวดล้อม ทำให้แสงแดดจากดวงอาทิตย์ที่ทำมุมต่ำถูกสกัดกั้น ส่งผลให้ลดอุณหภูมิลง จนเกิดสภาวะน่าสบายต่อผู้ทำกิจกรรมในพื้นที่สวนสันติภาพในทุกพื้นที่ ในช่วงบ่าย และช่วงเย็นที่มีอุณหภูมิสูงแม้แต่พื้นที่สีเขียวในบางจุดยังมีความร้อนสูง แต่อย่างไรก็ดีผู้เข้าใช้พื้นที่จะมีลักษณะในการปรับเปลี่ยนตัวเองให้อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่ทำให้ตัวเองสบายมากขึ้นได้ เช่น บริเวณพื้นที่ได้รับเงาต้นไม้ และพื้นที่รอบ ๆ แหล่งน้ำ

คำสำคัญ

อุณหภูมิอากาศ, การแผ่รังสีดวงอาทิตย์, สภาพภูมิอากาศ, สภาวะน่าสบาย, องค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าสงขลาหัวเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ชยานิช วงศ์พิพัฒน์^{1*}, ดร.วิภากร ธรรมวิมล¹

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

เมืองเก่าสงขลาหัวเขาแดงในอำเภอสิงหนครทางทิศตะวันตกของปากทะเลสาบสงขลา อดีตเป็นที่ตั้งเมือง “ชิงกอรา” หรือ “สิงหนคร” เมืองท่าสงขลา ร่วมสมัยกับอยุธยาพุทธศตวรรษที่ 22 มีภูมิประเทศเป็นที่ราบติดกับภูเขา ปัจจุบันเหลือร่องรอยการตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ กำแพงเมือง คูเมือง บ่อน้ำที่ราบและบนเขา ซึ่งถูกขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานร่วมกับภูเขา ปัจจุบันเกิดโครงการทำเรื่อน้ำลึกลงหน้าเมืองเก่าส่งผลต่อกายภาพ กิจกรรมและทิศทางการพัฒนาในอนาคต เพื่อแผนการดำเนินงานสงขลาสู่ระดับโลก และแผนการอนุรักษ์พัฒนาพื้นที่ จึงจำเป็นต้องทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาคุณค่าภูมิทัศน์วัฒนธรรมของพื้นที่อย่างถูกต้อง

งานวิจัยศึกษาภาคเอกสารและลงพื้นที่เก็บข้อมูล เรื่อง 1) ปัจจัยทางกายภาพ (Tangible Aspects) คือปัจจัยทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น และ 2) ปัจจัยทางนามธรรม (Intangible Aspects) ด้านวิถีชีวิตในพื้นที่ สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะกายภาพและการดำเนินชีวิต อันก่อรูปเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมของสงขลาหัวเขาแดง ตามหลักขององค์การสหประชาชาติและการศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรม

การศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญ คือ การเลือกถิ่นฐานบนภูมิประเทศปากทางเข้าทะเลสาบถัดจากสันดอนทรายเป็นจุดยุทธศาสตร์เพื่อคุ้มครองสัญจร ทรัพยากรธรรมชาติของทะเลสาบ และหลบมรสุม ส่งผลให้สิงหนครเป็นเมืองท่าทางทะเลที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันทะเลสาบยังคงเป็นทรัพยากรสำคัญ และโครงการทำเรื่อน้ำลึกเป็นภัยส่งผลต่อคุณค่า ดังนั้น การอนุรักษ์กายภาพและสิ่งแวดล้อมของทะเลสาบโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ปากทะเลสาบ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของสงขลาสามารถคงอยู่ นำไปสู่แผนด้านการอนุรักษ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีคุณลักษณะเฉพาะ ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต่อไป

คำสำคัญ

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม, การตั้งถิ่นฐาน, การอนุรักษ์, โบราณสถาน, เมืองเก่าสิงหนคร

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชน บ้านนาต้นจั่น

อัมพิกา อัมลอย^{1*}

¹ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งเน้นสำรวจการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตยกรรมในชุมชนบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอสวีศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย เพื่อศึกษาบทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้กรอบทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักในการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้โดยตรงกับด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนามที่ใช้การสำรวจภูมิทัศน์ชุมชนและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คนจากชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว ผลการวิจัยเผยให้เห็นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตยกรรม ได้แก่ การใช้ที่ดินแบบดั้งเดิม ความรู้เกี่ยวกับพืชพื้นเมือง การจัดการน้ำ สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการออกแบบ การปรับตัวตามฤดูกาล พื้นที่สาธารณะของชุมชน การเกษตรแบบยั่งยืน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การปรับตัวให้เข้ากับภูมิประเทศ และการเชื่อมต่อทางจิตวิญญาณกับธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างพลังของชุมชน การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ ช่วยเพิ่มประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและสร้างแบบอย่างสำหรับการท่องเที่ยวที่เคารพและรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับใช้ในด้านภูมิสถาปัตยกรรมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การออกแบบที่เคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้วัสดุและเทคนิคการก่อสร้างท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การรักษาสสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา และการสร้างแผนการพัฒนาที่เน้นความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ

ภูมิสถาปัตยกรรม, การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, การพัฒนาโดยชุมชน, การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบและเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์วัฒนธรรม: กรณีศึกษา ชุมชนปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

อิษยา ทองเอียด^{1*}, กัตติกา กิตติประสาร²

¹ คณะการออกแบบและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ชุมชนปากพะยูนเป็นชุมชนบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ด้วยภูมิปัญญาของชุมชนเอื้อให้มีรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและวิถีชีวิตที่สัมพันธ์ไปกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่ ประกอบกับลักษณะของสังคมวัฒนธรรมสองศาสนา ทำให้เกิดความหลากหลายเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มีบริบทเฉพาะตัว แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ฯลฯ ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าในอดีตสูญเสียด้านเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมแต่เดิม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกลักษณ์และองค์ประกอบทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนปากพะยูนผ่านกรอบทฤษฎี และเก็บข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ การใช้ภาพถ่าย และการใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนปากพะยูนประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านกายภาพ องค์ประกอบด้านสังคมและวัฒนธรรม องค์ประกอบด้านประวัติศาสตร์ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และองค์ประกอบด้านการเมือง เอกลักษณ์ของภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนปากพะยูนประกอบด้วยเอกลักษณ์หลัก ได้แก่ อาหารทะเล การทำประมง ลักษณะภูมิประเทศ และการอยู่ร่วมกันของสองศาสนา และเอกลักษณ์รอง ได้แก่ มัสยิดกลางประจำจังหวัดพัทลุง ตลาดปากพะยูน ทศนิยมภาพชุมชน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน วัดรัตนาราม สถานที่ท่องเที่ยว ท่าเรือปากพะยูน ตลาดท่าใหญ่ และกุโบร์ ทั้งนี้ได้มีการเสนอแนวทางการอนุรักษ์เอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนปากพะยูนโดยแบ่งระดับความเข้มข้นในการอนุรักษ์ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่ที่มีระดับความเข้มข้นในการอนุรักษ์สูง ระดับปานกลาง และระดับพื้นฐาน เพื่อใช้มาตรฐานในการอนุรักษ์ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยมาตรการในการควบคุมลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดิน มาตรการในการควบคุมรูปแบบและความสูงของอาคาร มาตรการในการควบคุมผังบริเวณของอาคาร และมาตรการเชิงจิตใจ

คำสำคัญ

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม, เอกลักษณ์, องค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรม, ชุมชนปากพะยูน

การศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของสวนประวัติศาสตร์ สราญรมย์

ณิชา เกษตรเกรียงไกร^{1*}, ดร.วิภากร ธรรมวิมล¹

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

“สวนสราญรมย์” เคยเป็นส่วนหนึ่งของพระราชอุทยานสราญรมย์ ปัจจุบันเป็นส่วนสาธารณะภายใต้ความดูแลของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีบทบาทการเป็นพื้นที่นันทนาการสาธารณะ ประกอบกับความเสื่อมโทรมขององค์ประกอบทางกายภาพดั้งเดิมของสวน ขาดการอนุรักษ์ และอาจทำให้คนทั่วไปหลงลืมว่าสวนสราญรมย์เป็นสวนประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดการรับรู้สาธารณะเรื่องสวนสราญรมย์เป็นสวนประวัติศาสตร์ โดยกฎบัตร Florence Charter, 1981 ได้ระบุนิยามของสวนประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นโบราณสถานที่ยังมีชีวิต มีการจัดองค์ประกอบของสถาปัตยกรรม และพืชพรรณ ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในมุมมองด้านประวัติศาสตร์หรือศิลปะ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมกับธรรมชาติ แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และเอกลักษณ์ในแต่ละยุคสมัย สามารถเสื่อมสลายและฟื้นฟูขึ้นใหม่ได้ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญทางวัฒนธรรมของสวนประวัติศาสตร์สราญรมย์ โดยการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพของสวนที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ รูปแบบลักษณะทางกายภาพของผัง องค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรม โครงสร้างและองค์ประกอบตกแต่ง คือ ศาลา อนุสาวรีย์ เสาไฟ สะพาน ชุมประตู่ โดยวิเคราะห์คุณค่าความสำคัญจากกรอบแนวคิดเรื่อง การประเมินคุณค่าทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์หรือความงาม (Aesthetic Significance) 2) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ (Historical Significance) 3) คุณค่าทางสังคม (Social Significance) และ 4) คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Significance) และนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ โดยการศึกษาคุณค่าความสำคัญทางกายภาพของมรดกทางวัฒนธรรมนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับอนุรักษ์และพัฒนาสวนประวัติศาสตร์สราญรมย์เพื่อให้คงคุณค่าไว้ได้ในอนาคต

คำสำคัญ

สวนประวัติศาสตร์, คุณค่าความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม, องค์ประกอบทางกายภาพ, สราญรมย์

การศึกษาองค์ประกอบทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมและภูมิทัศน์ นิเวศวิทยาของพื้นที่นาเกลือ จังหวัดเพชรบุรี

วชิรวิทย์ เลิศสกุลทอง^{1*}

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

นาเกลือจังหวัดเพชรบุรีมีประวัติศาสตร์ยาวนานถึง 600 ปี โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนบ้านแหลม แหลมผักเบี้ย บางขุนไทร บางแก้วและปากทะเล แต่ในปัจจุบันพื้นที่เลี้ยงชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันตกของอ่าวไทยถูกแทนที่ด้วยโรงงานอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อคุณค่าวัฒนธรรมและนิเวศวิทยาด้านอาชีพและพื้นที่ของชาวนาเกลือที่ลดลง นำมาสู่การสูญหายของภูมิปัญญาและความมั่นคงทางอาหาร งานวิจัยจึงมีจุดประสงค์ในการศึกษาลักษณะหรือองค์ประกอบของนาเกลือด้านภูมิทัศน์วัฒนธรรมและภูมิทัศน์นิเวศวิทยาที่มีความสำคัญและควรค่าแก่การอนุรักษ์ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจจากบุคคลภายนอก โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมและลงพื้นที่เก็บข้อมูลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและผู้ประกอบอาชีพนาเกลือในพื้นที่ ในหัวข้อภูมิทัศน์วัฒนธรรมเรื่อง 1) องค์ประกอบทางกายภาพ และ 2) องค์ประกอบทางนามธรรม และหัวข้อภูมิทัศน์นิเวศวิทยาเรื่อง 1) นกพื้นถิ่นและอพยพ 2) พืชพรรณพื้นถิ่น และ 3) ลักษณะทางภูมินิเวศอื่น ๆ จากนั้นจึงนำมาสรุปลักษณะหรือองค์ประกอบของพื้นที่นาเกลือที่สำคัญ จากการศึกษาพบว่าเมืองประกอบภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่สูญหายไปจากพื้นที่แล้ว ได้แก่ กังหันลม ระหันวิดน้ำ โพงวิดน้ำ เรือจ้างและพิธีเหยียบบรอยแตกปิดนา ส่วนลักษณะภูมิทัศน์นิเวศวิทยาของนาเกลือที่มีความเสี่ยงต่อการสูญหาย ได้แก่ การปรับหน้าดิน (ภูมิประเทศแบบขั้นบันได) พื้นที่ป่าชายเลนและนกอพยพบางชนิด เพื่อป้องกันผลกระทบจึงต้องเผยแพร่และนำเสนอความสำคัญของนาเกลือต่อสาธารณชนเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ในพื้นที่เกษตรกรรมเหล่านี้ โดยงานวิจัยชิ้นนี้สามารถศึกษาต่อยอดเป็นแนวทางในการค้นคว้าพื้นที่เกษตรกรรมด้วยมุมมองด้านภูมิทัศน์วัฒนธรรมและภูมิทัศน์นิเวศวิทยา

คำสำคัญ

ภูมิทัศน์วัฒนธรรม, ภูมิทัศน์นิเวศวิทยา, นาเกลือ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจสอบด้วยสายตาสำหรับการประเมิน ความเสี่ยงไม้ยืนต้นชั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ศุภวิจน์ แก้วขาว^{1*}, มานัส ศรีวณิช ²

¹ สาขาภูมิสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

² สาขาการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

บทคัดย่อ

การประเมินความเสี่ยงไม้ยืนต้นถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย ข้อมูลและวิธีการประเมินยังคงต้องอาศัยความรู้จากต่างประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตามทั้งสภาพแวดล้อมและพรรณไม้ของต่างประเทศกับประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างกันมาก หากนำเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวมาใช้งานโดยตรงอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ ประกอบกับปัจจัยในการประเมินมีจำนวนมากและวิธีการให้ค่าระดับของความเสี่ยงมีความซับซ้อน ทำให้การประเมินความเสี่ยงของไม้ยืนต้นจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ ดังนั้น การพัฒนาแบบประเมินและวิธีการที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยการพัฒนาแบบประเมินได้นำปัจจัยที่มาจากกรอบทบทวนวรรณกรรม 35 ปัจจัย มาคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญด้านรุกขกรรม 3 ท่าน แล้ววิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Analysis) ด้วยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) พบ 30 ปัจจัย ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นปัจจัยที่จำเป็น เพื่อพัฒนาเป็นแบบประเมินความเสี่ยงของไม้ยืนต้นชั้นพื้นฐาน และนำไปพิสูจน์ความแม่นยำในการประเมินกับไม้ยืนต้นจำนวน 442 ต้น เปรียบเทียบระหว่างรุกขกรวิชาชีพกับอาสาสมัครบริเวณหอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต พบค่าความถูกต้องโดยรวม (Overall Accuracy) มีค่าสัมประสิทธิ์แคปปา (Kappa Coefficient) เฉลี่ยที่ 0.72 หรือ 72% และมีเพียง 2 ปัจจัย ได้แก่ ระยะปลูกและแนวรับลม ที่พบความสอดคล้องของสถิติ Inter-Rater Reliability (IRR) ที่น้อยกว่า 0.20 ข้อค้นพบนี้นำไปสู่การปรับปรุงข้อมูลระยะปลูกจากข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงปริมาณส่วนแนวรับลมให้คำนวณมาตรวจวัดเป็นค่า Slenderness Coefficient (SC) ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของไม้ยืนต้น การปรับปรุงปัจจัยดังกล่าวจะเพิ่มความถูกต้องโดยรวมเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ

การประเมินความเสี่ยงไม้ยืนต้น, การประเมินความเสี่ยงไม้ยืนต้นชั้นพื้นฐาน, ระดับความเสี่ยงไม้ยืนต้น

ภาวะเครียดเรื้อรังของไม้ยืนต้นในเมืองอันเนื่องมาจาก การออกแบบและก่อสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรม

พัชรา คงสุผล^{1*}, กนกวลี สุธีธร², หญิง ผโลปกรณ์²

¹ หน่วยปฏิบัติการวิจัยการวางแผนภูมิทัศน์เพื่อสภาพแวดล้อมเชิงสุขภาพและชีวะสัมพันธ์ (RU-HEALBiP) ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

ไม้ยืนต้นเป็นโครงสร้างหลักในงานภูมิสถาปัตยกรรมและการพัฒนาเมือง มีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในเมืองและการเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่จากการดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมเป็นเวลานานทำให้ไม้ยืนต้นในเมืองพบ “ภาวะเครียดเรื้อรัง (Chronic Stress)” เป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม้ยืนต้นอ่อนแอ ไม่สามารถเจริญเติบโต ต่อสู้หรือฟื้นฟูตนเองจากโรคพืชได้อย่างเต็มศักยภาพ กระทบกับสุขภาพของไม้ยืนต้นในระยะยาวและเริ่มแสดงอาการผิดปกติเด่นชัดเมื่อสายเกินรักษาจนโคนล้มหรือยืนต้นตายโดยส่งผลเป็นหลักปีหรือหลายสิบปี งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจถึงสาเหตุ ผลกระทบ และการป้องกันปัญหาภาวะเครียดเรื้อรังของไม้ยืนต้นในเมืองจากการออกแบบและก่อสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อวางแนวทางหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในกระบวนการออกแบบก่อสร้างที่จะก่อให้เกิดปัญหาภาวะเครียดเรื้อรังของไม้ยืนต้นในเมือง โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจประเมินสภาพไม้ยืนต้นขนาดเส้นรอบวงลำต้นตั้งแต่ 60 เซนติเมตรขึ้นไปจำนวน 2,403 ต้น ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสรุปผลปัจจัยอันเนื่องมาจากการออกแบบและก่อสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรม 6 ประการที่ก่อให้เกิดภาวะเครียดเรื้อรังในไม้ยืนต้นที่พบ จำนวนถึง 2,323 ต้น คิดเป็นร้อยละ 96.67 ของไม้ยืนต้นที่ทำการสำรวจทั้งหมด รวมถึงอภิปรายประเด็นความหลากหลายของชนิดไม้ยืนต้นพื้นถิ่นในประเทศไทยซึ่งมีปัจจัยด้านถิ่นอาศัยที่มีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อมในเมืองส่งผลต่อการเกิดปัญหาภาวะเครียดเรื้อรังของไม้ยืนต้นในเมืองในระยะยาวด้วย

คำสำคัญ

ภาวะเครียดเรื้อรัง, ไม้ยืนต้น, ต้นไม้ในเมือง, การออกแบบก่อสร้าง, ภูมิสถาปัตยกรรม

การศึกษาแนวทางในอนาคตของระบบเหมืองฝาย ในลุ่มแม่น้ำ ปิง-กวัง จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน

ปวร มณีสถิตย์^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ระบบเหมืองฝาย เป็นระบบชลประทานที่อยู่คู่กับสังคมเกษตรในภาคเหนือของประเทศไทยมาอย่างยาวนาน ปัจจุบันระบบเหมืองฝายในลุ่มแม่น้ำปิง-กวัง จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน กำลังได้รับผลกระทบในด้านต่าง ๆ จากการพัฒนาและการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ในช่วงต้นน้ำ ซึ่งขัดแย้งกับพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ในช่วงปลายน้ำภายใต้ระบบเหมืองฝายเดียวกัน การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในอนาคตของระบบเหมืองฝายในลุ่มแม่น้ำปิง-กวัง จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้ 1) ศึกษาพัฒนาการของระบบเหมืองฝายในพื้นที่ศึกษา 2) ศึกษาสภาพของระบบเหมืองฝายในพื้นที่ศึกษาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต 3) เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบเหมืองฝายอย่างสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ศึกษา ผ่านการรวบรวมข้อมูลทั้งจากการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายใต้กรอบทฤษฎีนิเวศบริการ (Ecosystem service) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) รวมถึงการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสาเหตุ ปัจจัย และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระบบเหมืองฝาย รวมถึงแนวทางในการบรรเทาผลกระทบ และแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ที่มีระบบเหมืองฝายเป็นองค์ประกอบอย่างเหมาะสม ข้อค้นพบเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักโยธาธิการและผังเมือง ไปจนถึงภูมิสถาปนิก ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนา ไปจนถึงการออกแบบปรับปรุงระบบเหมืองฝายและพื้นที่โดยรอบอย่างเหมาะสมกับบริบทในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแม่แบบในการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ที่มีระบบเหมืองฝายเป็นองค์ประกอบในพื้นที่ได้เช่นกัน

คำสำคัญ

เหมืองฝาย, ลุ่มแม่น้ำปิง-กวัง, นิเวศบริการ, การจัดการน้ำ, ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

แนวทางในการส่งเสริมภูมิทัศน์ตามแนวคิดการปรับตัว เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากน้ำท่วม

ธีรภัทร จิโน^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภูมิทัศน์ตามแนวคิดการปรับตัว เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากน้ำท่วม (Flood resilience) โดยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและบทความเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนี้ และวิวัฒนาการของการจัดการน้ำท่วมตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 ถึงปัจจุบัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากฐานข้อมูลวารสารวิชาการต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า การสร้างการความสามารถในการปรับตัวเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นถึงการใช้มาตรการแบบอ่อน (Soft Measure) ที่ไม่ได้อาศัยโครงสร้างทางวิศวกรรมเพื่อป้องกันการชุมชนจากน้ำท่วมและควบคุมการไหลของน้ำ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถของชุมชนให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์น้ำท่วมได้ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความทนทาน การมีตัวเลือกสำรอง การสร้างความอุดมสมบูรณ์ และการสร้างความรวดเร็วในการฟื้นตัว และพบว่าแนวทางบริหารจัดการน้ำท่วมนี้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการช่วยป้องกัน ยับยั้ง เตรียมความพร้อม และฟื้นฟู หากมีสิ่งที่มีมาบรรจบหรือวิกฤตการณ์เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงไปถึงแนวคิดความปลอดภัยหลายชั้น (Multi-layer Safety Approach) ได้แก่ ความสามารถในการทนทาน ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของความยืดหยุ่นซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ สมรรถนะการดูดซับ สมรรถนะการปรับตัว และสมรรถนะการฟื้นฟู ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้กับองค์ความรู้ด้านภูมิทัศน์ในการลดผลกระทบที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมที่มีความไม่แน่นอนอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและปรากฏการณ์โลกร้อน และตอบสนองประโยชน์ร่วมในด้านอื่นนอกเหนือจากการลดผลกระทบจากน้ำท่วมเพียงด้านเดียว รวมถึงความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของแนวคิดความยืดหยุ่นเป็นพื้นฐาน การประยุกต์แนวคิดในการจัดการน้ำท่วมและการออกแบบภูมิทัศน์ที่ยืดหยุ่นต่อน้ำท่วมของประเทศไทยได้อย่างเกิดประสิทธิผลมากขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ

แนวคิดการปรับตัว, การลดผลกระทบจากน้ำท่วม

Let's Bucket Up - ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร กับการพัฒนาพื้นที่หนองน้ำในเมือง

สุพิชฌาย์ เมืองศรี^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) สร้างความท้าทายต่อการบริหารจัดการน้ำท่วมในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ต้องเผชิญกับทั้งปริมาณน้ำฝนที่มากขึ้นจากพายุฝนที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น พร้อมกับสภาวะระดับน้ำทะเลที่สูง ที่ส่งผลให้การระบายน้ำฝนทำได้ยาก เมืองจึงมีความต้องการพื้นที่หนองน้ำหรือถังเก็บกักน้ำมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อรองรับปริมาณน้ำฝนที่อาจจะมากเกินกว่าระบบระบายน้ำของเมืองจะรองรับได้ หากแต่พื้นที่สาธารณะในเมืองที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่หนองน้ำนั้นมีอยู่อย่างจำกัด การหนองน้ำไว้ในเขตพื้นที่เอกชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดว่ามีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนารองลงมาจากพื้นที่สาธารณะ จึงมีความจำเป็น แต่จะต้องดำเนินการอย่างมียุทธศาสตร์ทั้งในเชิงพื้นที่ ปริมาณ และช่วงเวลาที่เหมาะสม ดังนั้นการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการประเมินความสามารถของพื้นที่ในการลดผลกระทบน้ำท่วม (Flood Mitigation Capability; FMC) ซึ่งได้ทดลองใช้ประเมินพื้นที่อุตสาหกรรม ในลุ่มน้ำ Heathcote เมือง Christchurch ประเทศ New Zealand โดยทำการประเมินความจุในการเก็บกักน้ำจากขนาดพื้นที่ที่เปิดโล่ง (ไม่นับรวมเส้นทางถนน) ระดับน้ำใต้ดินที่จะแปรผันตามระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น และปริมาณน้ำผิวดินที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับน้ำ (Drainage Area) ที่คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นตามความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแต่ละช่วงเวลา แล้วนำมาประเมินถึงความสามารถในการบรรเทาผลกระทบของแต่ละฉากทัศน์ (Scenario) ตามปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ ผลการประเมินจะถูกใช้เพื่อจัดกลุ่มพื้นที่ตามระดับความสามารถ และข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ อันจะเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Dynamic Adaptation Pathways) ซึ่งระบุได้ว่าพื้นที่ใดบ้างที่ควรกำหนดเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการกักเก็บน้ำในแต่ละช่วงเวลา ตามความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่หนองน้ำตามแต่ละช่วงเวลา เช่น การปรับเปลี่ยนพื้นที่ (Retrofit) การออกแบบผังการใช้พื้นที่ใหม่ (Redesign) หรือ การแทนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินเดิม (Relocation and Replace) ผลจากการศึกษาพบว่าแผนการพัฒนาพื้นที่หนองน้ำในพื้นที่ยุทธศาสตร์ อย่างเต็มศักยภาพของพื้นที่ ตามพลวัตการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความเสี่ยงน้ำท่วมในเมืองได้จนถึงปลายศตวรรษนี้ ภายใต้ฉากทัศน์ของความรุนแรงระดับกลาง

คำสำคัญ

พื้นที่หนองน้ำ, น้ำท่วม, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, การวางแผนบรรเทาผลกระทบ

Influence of Coastal Ecosystem on Phytoremediation to Improve Water Quality: A Case Study of the Bangpakong River Basin, Chachoengsao, Thailand

Suchanad Boonyachai^{1*}

¹ Department of Landscape Architecture, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

The coastal ecosystem of the Bangpakong River basin encompasses high quality of ecosystem services, which creates anthropogenic development that leads to ecological succession. This study aims to understand the ecological services of the coastal ecosystem, specifically the potential of phytoremediation to water quality, by comparing nine water samples collected from various locations from upstream to downstream of the Bangpakong River. The water samples were evaluated through the Water Quality Index (WQI), using parameters such as dissolved oxygen (DO), biochemical oxygen demand (BOD), total coliform bacteria (TCB), fecal coliform bacteria (FCB), and ammonia (NH₃), as defined by the Pollution Control Department of Thailand (PCD). The results were analyzed against an influential factor, land use percentage derived from the Land Development Department of Thailand (LDD), which was classified into three categories: ecosystem service areas, anthropogenic farming, and anthropogenic urban development. Areas having land use changes were defined by the reduction in vegetation density over time. The false color composite of satellite images was used to detect the changes in vegetation density by calculating the Normalized Difference Vegetation Index (NDVI). The six core findings are: 1) WQI value, 2) number of years in existence of ecosystem, 3) NDVI range, 4) ecosystem service percentage, 5) anthropogenic farming, and 6) anthropogenic urban development. These results were then compared according to their source locations and water quality scores, ranging from lowest to highest quality. The findings are as follows: 1) most of the water quality indexes fall within the poor range, with BOD and NH₃ being parameters of serious concern which are mainly influenced by farming, aquaculture, and urban development expanding into ecosystem service area; and 2) the area of the higher percentage of ecosystem land use emerge as the river estuary, mangrove forest, perennial crop, deciduous forest, rangeland, marsh, and swamp with their high NDVI value is more effective in phytoremediation as lower water contaminants of BOD, TCB, and FCB.

คำสำคัญ

Coastal Ecosystem, Estuary Ecosystem Service, Phytoremediation, Water Quality Index (WQI)

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวปรับปรุงสภาพแวดล้อม อย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนหมู่บ้านหนองครก ตำบลสันทราย อำเภอร้าว จังหวัดเชียงใหม่

สถาปนา กิตติกุล^{1*}

¹ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นโครงการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิชาการรับใช้สังคม โดยการทำงานร่วมกันของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และชุมชนหมู่บ้านหนองครกในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวปรับปรุงสภาพแวดล้อมผ่านแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Tourism) อันหมายถึง “การท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม” โดยแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ที่มีลักษณะที่สำคัญคือ ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว และนำเอาทรัพยากรที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวิถีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนไปถึงคนรุ่นลูกหลาน กรณีศึกษาบ้านหนองครก เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและสุขภาพจากการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้าน ที่เล็งเห็นการนำวัฒนธรรมและทรัพยากรในชุมชนมาต่อยอด เพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ภายในท้องถิ่น ที่ผ่านมามีชาวบ้านและกรรมการหมู่บ้านได้ขอขบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย เพื่อต่อท่อน้ำจากบ่อน้ำพุร้อนมาใช้อาบและซักล้างมาเป็นเวลามากกว่าสิบปีแล้ว ภายในชุมชนยังมีแหล่งท่องเที่ยว อาทิ หมู่บ้านควาย สวนผลไม้อร์แกนิก และมีการเริ่มพัฒนาพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านให้เป็นสปาป่าไม้ที่มีการนวดผ่อนคลายแบบไทย การแสดงจากเยาวชนและผู้สูงอายุ การทำอาหารท้องถิ่น การต้มไข่และแช่น้ำพุร้อนในพื้นที่สาธารณะของชุมชน บางครัวเรือนให้บริการโฮมสเตย์ และนอกจากนั้นยังมีบางครัวเรือนกำลังพัฒนาที่นาให้เป็นโฮมสเตย์โคกหนองนาอีกด้วย ดังนั้นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยวที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายวิชาการรับใช้สังคม การประชุมรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน

คำสำคัญ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ชุมชนหมู่บ้านหนองครก

กระบวนการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแนวทางการจัดระเบียบป้าย เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เมือง

หญิงฉวี วงษ์ดาราร^{1*}, ปิยะฉัตร รุ่งศรี¹, วิทยา ตั้งพิทยาเวทย์¹, ชรินทร์ สุวรรณทัต¹, อิศรพันธ์ กาญจนเรชา¹

¹ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทคัดย่อ

การติดตั้งป้ายที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่ดี ส่งผลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สะดวกสบาย สวยงาม น่าอยู่ ปลอดภัยของเมือง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่มีผล ต่อการจัดระเบียบป้ายเพื่อกำหนดกรอบ มาตรการ และจัดลำดับความสำคัญของมาตรการ เพื่อเสนอแนะกรอบแนวทางการจัดระเบียบป้ายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์เมืองแบบบูรณาการ (Integrated Landscape Management) ซึ่งงานวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม และหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนด (ร่าง) ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการจัดระเบียบป้าย และ (ร่าง) มาตรการการจัดระเบียบป้าย จากนั้นได้สำรวจทัศนคติของผู้มีส่วนได้เสียจากหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ทั้งสิ้น 1,582 คน ในประเด็น 1) ความเห็นด้วยต่อ (ร่าง) ปัจจัยแวดล้อม เพื่อนำปัจจัยแวดล้อมที่มีผู้เห็นด้วยสูงมาวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix มากำหนดกรอบมาตรการ พร้อมทั้ง 2) ให้หน่วยงานเลือก (ร่าง) มาตรการที่เห็นว่า ควรให้ความสำคัญ นำมาจัดลำดับ ความสำคัญของมาตรการ และเมื่อนำผลข้างต้นมาวิเคราะห์ร่วมกันพบว่า สามารถจัดกลุ่มของมาตรการเป็น 4 กลุ่ม เรียงลำดับ ความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) กลุ่มมาตรการ เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ 2) กลุ่มมาตรการเพื่อผลักดันกฎหมาย/ หลักเกณฑ์ 3) กลุ่มมาตรการ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม 4) กลุ่มมาตรการเพื่อพัฒนาเครื่องมือ/กลไก ทั้งนี้ พบว่ากรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญ ต่อการส่งเสริมมาตรการที่คำนึงถึงภูมิทัศน์ มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นอกจากนี้ พบว่าทุก หน่วยงานให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมภูมิทัศน์ อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะว่าควรสนับสนุน ผู้บริหารให้มีความรู้ด้านกฎหมายเพิ่มเติม

คำสำคัญ

สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์, ป้าย, ป้ายโฆษณา

วิถีชีวิตครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกผักและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เกษตรกรรมในเมืองในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

นันทชัย ไตรรัตน์วงศ์^{1*}, รศ.ดร.ม.ล.วุฒิพงษ์ ทวีวงศ์¹, รศ.ดร.ศนิ ลิ้มทองสกุล¹

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ภูมิทัศน์เกษตรกรรมเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเนื่องจากการขยายตัวของเมืองและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ชานเมือง พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ผลิตผักที่สำคัญ โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตผักของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตนี้ อย่างไรก็ตามกระบวนการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะการเกิดขึ้นของหมู่บ้านจัดสรรที่แทรกหรือผสมผสานกับพื้นที่เกษตรกรรมที่มีอยู่ ส่งผลให้พื้นที่การผลิตผักมีแนวโน้มลดลง 203,759 ตารางเมตร/ปี แสดงให้เห็นถึงผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อภูมิทัศน์เกษตรกรรมและการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เกษตรกรดั้งเดิมส่วนใหญ่อาศัยและทำงานในพื้นที่เกษตรกรรม ในขณะที่คนเมืองกลุ่มใหม่ย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ในลักษณะของหมู่บ้านจัดสรรเป็นหลัก สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นการผสมกันระหว่างพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย การศึกษานี้สำรวจผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองต่อเกษตรกรผู้ปลูกผักดั้งเดิมในพื้นที่ วิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางสังคมในเขตชานเมืองบริเวณเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ รวมถึงการวิจัยเชิงสังเกตวิถีชีวิตประจำวันของเกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกผักในเขตทวีวัฒนาที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี โดยสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคล (Snowball Sampling) จำนวน 10 ราย อายุเฉลี่ย 61.8 ปี ค่าเฉลี่ยพื้นที่ของเกษตรกรต่อรายอยู่ที่ 6.2 ไร่ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีแรงกดดันจากการขยายตัวของเมือง แต่เกษตรกรบางส่วนพยายามที่จะปกป้องแนวทางการทำเกษตรกรรมสวนผักของตน โดยการเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้เหมาะกับวิถีชีวิตของเมือง ได้แก่ การเปลี่ยนไปสู่เกษตรกรรมไร้สารเคมีและการเพิ่มช่องทางการกระจายผลผลิตที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้ปลูกและผู้บริโภค โดยได้รับแรงจูงใจจากความกังวลเรื่องสุขภาพ และความต้องการอาหารที่ปลอดภัยของกลุ่มคนเมืองที่ย้ายเข้ามาอาศัยในพื้นที่ เพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจจากผลผลิตที่มีมูลค่าสูงขึ้น และนำเสนอความหลากหลายของชนิดผักให้แก่ผู้บริโภคและการหารายได้เสริมนอกภาคเกษตร แม้จะอาศัยอยู่ใกล้กับเขตเมืองแต่วิถีชีวิตของชาวสวนผักในเขตทวีวัฒนายังเผยให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติทางสังคมในหมู่เกษตรกรในกรุงเทพฯ ที่ดำเนินชีวิตแบบกึ่งชนบทกึ่งเมืองที่เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยทำงานในสวนผักช่วงเวลาเช้ามีดก่อนส่งผลผลิตให้ผู้รวบรวม และการมีส่วนร่วมในตลาดท้องถิ่น ตลาดนัดจากการนำผลผลิตไปจำหน่ายด้วยตนเอง มีความผูกพันกับชุมชนและเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันผ่านการแลกเปลี่ยนผลผลิตหรือการหยิบยืมผลผลิตระหว่างกัน รวมถึงปฏิบัติสัมพันธ์กับคนเมืองผ่านการจำหน่ายผลผลิตผักโดยตรงที่ร้านจำหน่ายผักหน้าแปลงปลูก

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพบทสัมภาษณ์เกษตรกรสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรมีทัศนคติที่มองว่าการทำเกษตรกรรมสวนผักเป็นหนทางในการเป็นนายของตัวเองและมีอิสระ แม้ว่าพวกเขาจะพยายามปกป้องมรดกทางการเกษตรดั้งเดิมของตน ในขณะที่เดียวกันก็ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเข้ากับการขยายตัวของเมือง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเกษตรกรเหล่านี้อย่างรวดเร็ว ครั้นเรือนเกษตรกรต้องปรับกลยุทธ์การดำรงชีวิตแม้จะมีความเสี่ยงจากการลดลงของภูมิทัศน์เกษตรกรรมสำหรับการผลิตอาหารอันเนื่องมาจากการขยายตัวของเมือง แต่เกษตรกรก็มีความพยายามในการปรับวิถีชีวิตและการผลิตของตนเองให้เชื่อมโยงกับผู้บริโภคผ่านระบบการจำหน่ายต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบจากการพัฒนาภูมิทัศน์ของเมืองที่กำลังเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ

วิถีชีวิต, ภูมิทัศน์เกษตรกรรม, เกษตรกรรมสวนผัก

ข้อพิจารณาในการออกแบบสวนสัตว์สมัยใหม่ที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน

สหภาพ เปรมสมบัติ^{1*}, ผศ.ดร.ฉมาวงศ์ สุริยจันทร์¹

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

สวนสัตว์เป็นสถานที่ที่ต้องการความใส่ใจในการออกแบบเป็นพิเศษ เพราะมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่า การศึกษาเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา และความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพของสัตว์ เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมเกิดประสบการณ์ที่ดี และตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาข้อพิจารณาในการออกแบบสวนสัตว์สมัยใหม่ ที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน เป็นการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์สัตว์ป่าและการสร้างประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เยี่ยมชม การออกแบบสวนสัตว์ในยุคปัจจุบันควรพิจารณาปัจจัยให้รอบด้าน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการรวมตัวของชุมชนเข้ากับการอนุรักษ์สัตว์ป่า โดยทำการศึกษาการออกแบบที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน จากกรณีศึกษาสวนสัตว์ที่มีชื่อเสียง และมีสภาพภูมิอากาศคล้ายคลึงกับประเทศไทย เปรียบเทียบข้อมูลมาตรฐานจากองค์กรสำหรับชุมชนสวนสัตว์และพิพิธภัณฑสัตว์น้ำของต่างประเทศ เช่น EAZA, AZA และนำมาวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ การวางตำแหน่ง และวัสดุ เพื่อให้ได้เกณฑ์ในการออกแบบที่ได้มาตรฐาน วิเคราะห์เรื่องการเพิ่มคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์พฤติกรรมสัตว์และมนุษย์ ในการออกแบบเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์สัตว์ป่าและความเพลิดเพลินของผู้เยี่ยมชม สวนสัตว์อุบลราชธานีโซนแอฟริกา ได้รับเลือกเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาเนื่องจากเป็นสวนสัตว์ที่ยังพัฒนาไม่เต็มรูปแบบ สภาพแวดล้อมมีเอกลักษณ์พิเศษ และมีบริเวณพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบที่ยืดหยุ่นและยั่งยืนควรคำนึงถึงการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ พิจารณาตามพฤติกรรมของสัตว์แต่ละสายพันธุ์ บูรณาการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการปรับสภาพภูมิประเทศ และพืชพรรณ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพสัตว์ เช่น การจัดการน้ำ การรีไซเคิล การเพิ่มคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับสัตว์ให้แสดงพฤติกรรมธรรมชาติของสัตว์แต่ละสายพันธุ์ การศึกษานี้จะให้ประโยชน์กับภูมิสถาปนิก นักอนุรักษ์สัตว์ป่า และผู้บริหารสวนสัตว์ ที่จะได้แนวทางเพื่อขับเคลื่อนการออกแบบสวนสัตว์สมัยใหม่ไปสู่อนาคตที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน

คำสำคัญ

Zoo Design, Design Consideration, Standards, Environmental Enrichment, Resilient Environment

กระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่วัฒนธรรม ชุมชนมอญเสากระโดง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กมลวรรณ แสงธรรมทวี^{1*}, เบญจวรรณ ปานแมน¹, วราภรณ์ บุตรจันทร์², พรชัย โลหะพิริยกุล¹, ณัฏชา โลหะพิริยกุล²

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

² สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ทางวัฒนธรรม เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของวัดทองบ่อ ชุมชนมอญเสากระโดง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นชุมชนมอญที่ยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีมอญเชื้อสายรามัญไว้อย่างเหนียวแน่น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานรูปแบบกิจกรรม (2) เพื่อออกแบบปรับปรุงพื้นที่ทางวัฒนธรรมในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนโดยการบูรณาการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน (3) เพื่อเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุมชน ภาศิเครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการที่มีความสำคัญต่อการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ทางวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมระหว่าง นักวิจัย ชุมชน ภาศิเครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากการเปิดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย และศึกษากิจกรรม วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อตามปฏิทินประเพณี 12 เดือน กำหนดรูปแบบกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การออกแบบพื้นที่วัฒนธรรมโดยการบูรณาการเรียนการสอน และในกระบวนการสุดท้าย นำผลงานการออกแบบเสนอต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและความต้องการจากผลงานการออกแบบ เพื่อนำข้อคิดเห็นมาดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน ซึ่งงานวิจัยนี้สำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่วัฒนธรรมโดยเน้นการ อนุรักษ์ รักษา พื้นฟู วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของพื้นที่ จากปัญหาและความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ

กระบวนการมีส่วนร่วม, ออกแบบปรับปรุงพื้นที่วัฒนธรรม, ชุมชนมอญเสากระโดง

แนวทางการออกแบบ Urban Farm เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ เกษตรกรในเมืองอย่างยั่งยืน

กิริณา คงสวัสดิ์^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การอพยพแรงงานจากภาคเกษตรเข้าสู่เมือง เพื่อทำงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายสิบปีที่ผ่านมา ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง และคนเมืองเองก็ขาดองค์ความรู้และทักษะในการทำเกษตรกรรม ต้องพึ่งพิงการนำเข้าอาหารจากพื้นที่ห่างไกล หรือแม้กระทั่งการนำเข้าจากต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของคนในเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ภัยพิบัติ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้คนในเมืองสามารถพึ่งพาตนเองได้ การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกษตรกรในเมือง ด้วยการทดลองออกแบบพื้นที่ที่สร้างขึ้นในเมือง ซึ่งตั้งอยู่บนถนนประดิพัทธ์ มีเนื้อที่ประมาณ 13 ไร่ เป็นกรณีศึกษา ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ส่วนใหญ่ของโครงการเป็นพื้นที่เรียนรู้การเกษตร ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่สาธิตการทำเกษตรในแต่ละรูปแบบของการอยู่อาศัยของคนเมือง ไม่ว่าจะเป็นบ้านที่มีบริเวณ คอนโด หรือตึกแถวที่มีเพียงพื้นที่คาบฟ้า พื้นที่ทดลองปฏิบัติ (workshop) ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดินปลูก ไปจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต อันจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทดลองลงมือทำจริง และยังมีพื้นที่เพื่อการจัดจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์ และกล้าไม้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนได้นำกลับไปลงมือทำจริงด้วยตนเอง นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความยั่งยืนของโครงการ การออกแบบ Urban Farm จำเป็นจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยดึงดูดคนเมืองเข้ามาเรียนรู้ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางด้านเกษตรกรรม ในกรณีศึกษานี้ ได้ผสมผสาน Urban Farm เข้ากับกิจกรรมเพื่อการนันทนาการทั้งด้านดนตรีและกีฬา อันจะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ก่อตัวเป็นชุมชนเครือข่ายเกษตรกรในเมืองรุ่นใหม่เพื่อสนับสนุนกันและกัน และขยายความสนใจทางด้านเกษตรในวงกว้าง นอกเหนือจากนี้ การออกแบบ Urban Farm ยังจะต้องคำนึงถึงแหล่งรายได้ที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการในโครงการ ดังนั้นในกรณีศึกษาจึงได้จัดเตรียมพื้นที่บริเวณด้านหน้าโครงการให้เป็นร้านอาหารเพื่อสุขภาพและโชนตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรในเครือข่าย และเปิดพื้นที่ให้สามารถเข้ามาเยี่ยมชมและเก็บผลผลิตสด ๆ จากฟาร์มได้ แนวทางการออกแบบจากกรณีศึกษานี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นรูปแบบของการพัฒนาพื้นที่ทางสังคมในเมือง และรูปแบบการดำเนินธุรกิจสีเขียว พร้อมกับการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับคนเมือง

คำสำคัญ

Urban Farm, เกษตรกรรม

โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงพื้นที่เชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะ ใต้สถานีรถไฟฟ้าสะพานตากสิน และสวนสาธารณะ ใต้สะพานตากสิน

กุลธิดา บุญโช^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ขณะที่ระบบขนส่งมวลชนแบบราง หรือรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครกำลังขยายเครือข่าย ควบคู่กับการพัฒนา กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าพื้นที่ใต้สถานีรถไฟฟ้ามักขาดการวางออกแบบที่เหมาะสม เพื่อการเชื่อมต่อการเดินทางกับโดยวิธี อื่น ๆ เช่น รถเมล์ รถยนต์ จักรยานยนต์รับจ้าง รถสามล้อ เรือ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการเดินทาง และการจราจรติดขัด การศึกษานี้จึงตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่รอบสถานีรถไฟฟ้า โดยเลือกสถานีสะพานตากสินเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของการใช้งานค่อนข้างมาก

โดยการนํ้างศึกษาความต้องการการใช้งานพื้นที่เชื่อมต่อระบบขนส่งสาธารณะที่หลากหลาย รวมถึงการปรับปรุงพื้นที่ สวนสาธารณะใต้สะพานตากสิน เพื่อรองรับการใช้งานที่หลากหลาย เสริมสร้างคุณค่าของพื้นที่สาธารณะให้มากขึ้น ขั้นตอนในการศึกษามีการสังเกตการณ์ การใช้งาน และการสัมภาษณ์ เพื่อเข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้ใช้งาน รวมถึงปัญหา หรือความต้องการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการออกแบบ และวางผัง

โดยการศึกษาโครงการมี 2 ประเด็นที่สำคัญคือ พื้นที่การเชื่อมต่อขนส่งสาธารณะใต้สถานีรถไฟฟ้าสะพานตากสิน โดยการศึกษาหลักการเชื่อมต่อขนส่งสาธารณะในพื้นที่ ปัญหาต่าง ๆ เพื่อต้องการออกแบบปรับปรุงพื้นที่เพื่อความสะดวก ประสิทธิภาพ และความปลอดภัย และประเด็นที่ 2 เป็นการออกแบบให้พื้นที่เกิดการผสมผสานระหว่างพื้นที่ขนส่งสาธารณะกับพื้นที่สวนสาธารณะของย่าน ที่มีคุณค่าทางศิลปะ และวัฒนธรรม

ผลการศึกษาในการออกแบบหลักการและคุณค่าเหล่านี้ จะนำมาใช้เป็นพื้นที่เชื่อมต่อผู้คนจากภายนอกย่านที่ผ่านมา จากการเดินทาง ได้เข้าถึงกิจกรรมภายในย่านเป็นสวนสาธารณะประจำย่านที่มีเอกลักษณ์ และคุณค่าทางสัญลักษณ์ และการใช้งานผสมผสานกันได้ดี และเป็นแนวทางในการออกแบบ เพื่อนำเสนอตัวอย่างการออกแบบพื้นที่เชื่อมต่อขนส่งสาธารณะบริเวณ โดยรอบสถานีรถไฟฟ้า ที่สามารถนำไปปรับใช้กับสถานีรถไฟฟ้าที่มีพื้นที่ที่โดยรอบได้ ให้เป็นแนวทางตัวอย่างเพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่อื่น ๆ เป็นตัวอย่างการพัฒนาพื้นที่ TOD (Transit Oriented Development) ต่อไป

คำสำคัญ

การเชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะ, สวนสาธารณะใต้สะพานตากสิน, พื้นที่สาธารณะ, TOD (Transit Oriented Development)

การปรับปรุงพื้นที่โรงงานยาสูบเก่า ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร

ชุตติกาญจน์ สังข์ด้วง^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การพัฒนาพื้นที่บราวน์ฟิลด์ (Brownfields) เป็นปัจจัยหนึ่งในการฟื้นฟูเมืองบริเวณพื้นที่ที่เคยผ่านการใช้ประโยชน์มาแล้วในอดีต ต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้พื้นที่และอาคารถูกปล่อยทิ้งร้างไว้จนกลายเป็นความเสื่อมโทรมของเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ไปจนถึงสุขภาพของผู้คน โครงการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการพัฒนาพื้นที่บราวน์ฟิลด์ โดยอ้างอิงกรอบแนวคิด วิธีการจัดการ กระบวนการและกลไกในการพัฒนาพื้นที่บราวน์ฟิลด์ อีกทั้งยังเป็นการศึกษาแนวคิดในการออกแบบปรับปรุงพื้นที่ ให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยแนวคิดในการพัฒนาให้เป็นส่วนหนึ่งของย่านสร้างสรรค์ (Creative District) ที่สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะตัวของย่าน ผ่านศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบที่มีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพิ่มพื้นที่สาธารณะให้กับชุมชน ดังนั้น การออกแบบเพื่อฟื้นฟูพื้นที่เหล่านี้ จึงมุ่งเน้นการปรับปรุงพื้นที่ที่ไม่ซับซ้อน การรักษาอาคารเดิมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สร้างพื้นที่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้คนในย่าน นักท่องเที่ยว กระตุ้นเศรษฐกิจและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยพื้นที่บราวน์ฟิลด์ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา คือ บริเวณโรงงานยาสูบ ถนนเจริญกรุง เป็นโรงงานอุตสาหกรรมเก่าริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ถูกละเลยและปล่อยให้เกิดความเสื่อมโทรม ในย่านที่เต็มไปด้วยวิถีชีวิตเก่าแก่ของคนเมือง วัฒนธรรม ไลฟ์สไตล์แบบผสมผสานทั้งเก่าและใหม่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อการฟื้นฟูเมืองและสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สีเขียวให้กับคนเมือง เพิ่มพื้นที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

คำสำคัญ

บราวน์ฟิลด์, ย่านสร้างสรรค์, การฟื้นฟูเมือง

การศึกษารูปแบบการใช้งานและออกแบบปรับปรุงพื้นที่ ทางเดินเท้าสาธารณะย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร

เตชินต์ แซ่ตั้ง^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

พื้นที่ทางเท้ามีความสำคัญอย่างมากในการนำพาผู้คนไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดการใช้งานและเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบายส่งเสริมให้เมืองและย่านเกิดการใช้งานที่คึกคัก มีชีวิตชีวา และมีความปลอดภัย เนื่องจากภายในย่านเยาวราชที่เป็นย่านพาณิชย์กรรมที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนผู้ใช้งานที่มากและหลากหลายในแต่ละช่วงเวลา เนื่องด้วยปัจจุบันพื้นที่ทางเท้าภายในย่านเยาวราชที่มีพื้นที่ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งานที่หลากหลายบนทางเท้าและผิวดูประสงค์ทำให้เกิดความแออัดหนาแน่น

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนะรูปแบบทางเท้าที่เหมาะสมต่อการใช้งานภายในย่านเยาวราช โดยมีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการออกแบบทางเท้า ความหลากหลายของกิจกรรมบนทางเท้า กิจกรรมที่ส่งเสริมถึงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และผู้ใช้งาน

การศึกษานี้มีวิธีการเก็บข้อมูล 2 แบบ คือ การสังเกตการณ์และสำรวจเพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมการใช้ทางเดินเท้า และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ย่านเยาวราช และการจัดทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้งานที่มีต่อทางเท้าในพื้นที่ย่านเยาวราช เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดการทางเท้าเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาทางเดินเท้าภายในย่านพาณิชย์กรรมเพื่อส่งเสริมสภาวะน่าเดินและเพื่อเพิ่มปริมาณการสัญจรทางเท้าภายในย่าน

จากผลการศึกษาพบว่าพื้นที่การศึกษานี้มีลักษณะพื้นที่ทางเดินเท้าที่ยังขาดการจัดการพื้นที่ทางเท้าที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งานเนื่องจากในบางพื้นที่ทางเท้ามีขนาดความกว้างที่ไม่เท่ากัน การจัดการหาเบาะนั่งที่ไม่ได้ถูกจัดการตามข้อบังคับหลักเกณฑ์และมาตรฐานของทางเดินเท้า การสัญจรที่ไม่สะดวกสบายเกิดเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานภายในพื้นที่

ข้อเสนอแนะของการศึกษานี้ นำเสนอผ่านแนวทางการออกแบบปรับปรุงทางเดินเท้าในพื้นที่ย่านเยาวราช ให้มีศักยภาพโดยอ้างอิงตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานการออกแบบทางเท้า โดยข้อเสนอแนะการปรับปรุงประกอบด้วย การขยายความกว้างของพื้นที่ทางเท้าด้วยการลดช่องจราจรบนถนน การจัดระเบียบแผงลอยอยู่ในพื้นที่เยาวราชซอย 11 ที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับพื้นที่ค้าขายทั้งอุปกโกละบริโกล และและสร้างสภาพแวดล้อมบนทางเท้าที่ประกอบไปด้วย เส้นทางจักรยาน พื้นที่นั่ง ป้ายรถประจำทาง พื้นที่สีเขียว ภายในย่านให้เกิดความร่มรื่น และเป็นแนวทางการออกแบบเพื่อนำเสนอตัวอย่างในการปรับปรุงพื้นที่ทางเดินเท้าและเป็นแนวทางที่สามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่อื่น ๆ

คำสำคัญ

ภูมิสัญลักษณ์, ทางเดินเท้าสาธารณะ, พื้นที่ทางเท้า, เขตทาง

การศึกษาบริบทชุมชนโดยแนวคิดภูมินิเวศท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

ธเนศ ฉัตรจุฑามณี^{1*}, สุภารักษ์ พงษ์เรืองฤทธิ์¹, พชร ภู่อำชัย¹, ศมลวรรณ วรกาญจน์¹, ชวัลญเนตร บลูเมธ²

¹ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² นักวิจัยอิสระ

บทคัดย่อ

การศึกษาภูมิทัศน์ชุมชนชนบทภายใต้ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากอดีต โดยใช้แนวคิดภูมินิเวศวิทยา (Landscape Ecology) บ้านแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ 1) รวบรวมและวิเคราะห์ภูมินิเวศชุมชน แกดำ 2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมินิเวศ และ 3) ประยุกต์ใช้แนวคิดภูมินิเวศเพื่อเสนอแนวทางการออกแบบ ที่สอดคล้องกับภูมินิเวศ ประกอบด้วยการศึกษาโครงสร้าง (Structure) บทบาทหน้าที่ (Function) นิเวศบริการ (Ecosystem Service) และการเปลี่ยนแปลง (Change) การศึกษาใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ช่วงชั้นข้อมูล (Overlay Analysis) ประกอบกับการสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์ผ่านคำบอกเล่า (Oral History) เพื่อจำแนก ข้อมูลและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง

ผลการศึกษาพบว่า ภูมินิเวศชุมชนแกดำ ประกอบด้วยระยะที่ 1 ยุคตั้งถิ่นฐานบนที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง เน้นพึ่งพา ทรัพยากรในรูปแบบระเบียบอุทกนิเวศ (Stream Corridor) โดยมีองค์ประกอบได้แก่ ลำห้วย ทุ่ง ป่าโคกและป่าชายน้ำ เกิดเป็น วัฒนธรรมส่งต่อการรับประโยชน์จากนิเวศบริการเกี่ยวกับวัฏจักรของน้ำโดยตรง เช่น การเชิงกระโจม งานบุญบั้งไฟ และ เรือ อีโปงกับวิถีประมงท้องถิ่น เป็นต้น ต่อมาระยะที่ 2 ยุคเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภูมินิเวศ จากนโยบายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสู่ ชนบท เกิดการสร้างโครงข่ายถนน คัน และคู เน้นการกักเก็บน้ำ ลำห้วยแกดำถูกเปลี่ยนแปลงเป็นหนองแกดำ ส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงวิถีชีวิตที่พึ่งพาประโยชน์จากนิเวศบริการของระเบียบอุทกนิเวศ อันเป็นรากวัฒนธรรมของชุมชนจากอดีต จึงเสนอแนะ การประยุกต์ใช้วัฒนธรรมเกี่ยวกับน้ำ เน้นการสะท้อนประโยชน์ของนิเวศบริการจากการฟื้นฟูร่องรอยระเบียบอุทกนิเวศในอดีต ร่วมกับการสนับสนุน ส่งเสริมงานเทศกาลเกี่ยวกับน้ำ และการบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้บริบทปัจจุบันของชุมชน

คำสำคัญ

ภูมินิเวศ, ระเบียบอุทกนิเวศ, นิเวศบริการ, ลำห้วย, ชุมชนแกดำ

บทบาทและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำแ่งน้ำต่อน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

นันทนา ถาวรพิง^{1*}

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) มีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศเพราะเป็นรอยต่อระหว่างระบบนิเวศบกและระบบนิเวศน้ำโดยการกระจายของประเภทและปริมาณของพื้นที่ชุ่มน้ำจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ ซึ่งจะมีลักษณะของพืชพันธุ์เฉพาะที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของน้ำที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา รวมถึงดินที่มีสภาพอบอุ่นอากาศ จึงทำให้พื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งผันแปรตามมิติของพื้นที่และเวลา ด้วยเหตุนี้เองทำให้บทบาทหน้าที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ หากแต่พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำมีจำนวนลดลงอย่างมากเนื่องจากการปรับเปลี่ยนสภาพพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์เพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง หรือจากการบุกรุกเข้าครอบครองพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการเกษตร ส่งผลให้พื้นที่ชุ่มน้ำเกิดการเสื่อมสภาพและนำไปสู่การสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างถาวร

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุ่มน้ำแ่งน้ำต่อน จังหวัดขอนแก่น โดยมีขอบเขตด้านเวลาในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำที่เกิดจากโครงการพัฒนาเพื่อการกักเก็บน้ำไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรโดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม ช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2565 ทำการศึกษาโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง 2 ช่วงเวลาคือช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2553 และ ช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2565 โดยการนำมาวิเคราะห์แบบวางซ้อน (Overlay Analysis) ผลการวิเคราะห์แสดงได้ในรูปของแผนที่และข้อมูลตารางเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง (Change Matrix)

ผลการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลา ปี พ.ศ. 2544 - 2553 มีพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.17 พื้นที่นาลดลงร้อยละ 11.4 และพื้นที่ชุ่มน้ำแ่งน้ำต่อนมีขนาดลดลงร้อยละ 1.25 และช่วง ปี พ.ศ. 2553 - 2565 มีพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.12 พื้นที่นาลดลงร้อยละ 4.98 และพื้นที่ชุ่มน้ำแ่งน้ำต่อนมีขนาดลดลงร้อยละ 0.05 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่นามีแนวโน้มลดลงในขณะที่พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่สถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและพื้นที่เกษตรกรรมอื่น ๆ รวมถึงยังพบว่าช่วง ปี พ.ศ. 2544 พื้นที่ชุ่มน้ำแ่งน้ำต่อนมีการเปลี่ยนแปลงขนาดโดยมีพื้นที่ลดลง อันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนสภาพพื้นที่โดยการขุดลอกและการจัดสร้างฝายเก็บน้ำเพื่อนำน้ำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ลดบทบาททางนิเวศของพื้นที่แ่งน้ำต่อนและอาจส่งผลให้พื้นที่ชุ่มน้ำเกิดการเสื่อมสภาพนำไปสู่การสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำได้ในที่สุด

คำสำคัญ

พื้นที่ชุ่มน้ำ, บทบาท, การเปลี่ยนแปลง, การขยายตัวของเมือง, การใช้ประโยชน์ที่ดิน

แนวทางการพัฒนาที่พักอาศัยแนวราบเป็นอาคารสูงสำหรับ ผู้มีรายได้น้อย เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในโครงการฟื้นฟู เมืองรามอินทรา ระยะที่ 2 ของการเคหะแห่งชาติ

ภาณุพงศ์ ศิริยานนท์^{1*}

¹ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

จากปัจจัยการพัฒนาขยายโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เมืองเกิดการขยายตัวออกไปยังพื้นที่ชานเมือง จึงเกิดการพัฒนาคอนกรีตในลักษณะ Redevelopment ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อฟื้นฟูโครงสร้างทางกายภาพเดิม และเป็นการเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ใช้สอยให้มากขึ้น โดยการพัฒนาพื้นที่จะต้องคำนึงถึงพื้นที่เปิดโล่งและพื้นที่สีเขียวซึ่งจะต้องจัดให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ การเคหะแห่งชาติจึงมีนโยบายในการจัดสรรที่พักอาศัยในเมืองให้เกิดความมั่นคงมีระเบียบแบบแผนมากขึ้น ลดปัญหาการเกิดชุมชนแออัด ยกระดับคุณภาพชีวิตสู่การพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง (แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี พ.ศ.2560-2579, การเคหะแห่งชาติ) จึงเกิดโครงการการฟื้นฟูเมืองรามอินทราซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการหลักตามแผนแม่บทการพัฒนาฉบับนี้ รวมถึงเป็นการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของที่ดินที่ตั้งโครงการมากยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่โครงการฟื้นฟูเมืองรามอินทรา ระยะที่ 2 ซึ่งจากเดิมเป็นที่อยู่อาศัยแนวราบเป็นอาคารสูง โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เกิดเป็นแนวทางเลือก 3 รูปแบบโดยมีจำนวนชั้นของอาคารเป็นตัวแปรกำหนด โดยรูปแบบที่ 1 เป็นอาคารที่มีความสูง 8 ชั้น ซึ่งเป็นความสูงที่พบมากที่สุดในการพัฒนาอาคารที่พักอาศัยรวมในปัจจุบัน รูปแบบที่ 2 ความสูง 15 ชั้น และรูปแบบที่ 3 ความสูง 35 ชั้น ตามที่การเคหะแห่งชาติกำหนดไว้ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะต้องคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการได้แก่ 1) มาตรฐานรูปแบบที่พักอาศัยของการเคหะแห่งชาติโดยเป็นขนาดห้องพักอาศัยไม่เกิน 32 ตารางเมตร 2) การเพิ่มพื้นที่เปิดโล่ง พื้นที่สีเขียวซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืน และ 3) การใช้ประโยชน์ที่ดินได้สมประโยชน์และความคุ้มค่าด้านการก่อสร้าง

จากการศึกษารูปแบบแนวทางเลือก 3 รูปแบบ ที่มีตัวแปรจากจำนวนชั้นของอาคาร ซึ่งส่งผลต่อจำนวนอาคารเพื่อให้ได้ปริมาณหน่วยพักอาศัยเป็นไปตามที่การเคหะแห่งชาติกำหนด และพื้นที่เปิดโล่งของโครงการรวมถึงพื้นที่สีเขียวยั่งยืนบนขอบเขตพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดของโครงการฟื้นฟูเมืองรามอินทรา ระยะที่ 2 ซึ่งวิเคราะห์และประเมินผลโดยการเปรียบเทียบเชิงคู่ (Pairwise Comparison) ข้อดีและข้อเสีย โดยเน้นพื้นที่สีเขียวที่สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืนได้ และอัตราส่วนพื้นที่สีเขียวต่อคน และความคุ้มค่าด้านการก่อสร้าง งานวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบที่ 2 อาคารความสูง 15 ชั้น สามารถจัดผังโครงการใหม่พื้นที่สีเขียวที่สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้พักอาศัยในโครงการเพิ่มหน่วยพักอาศัยได้เกินกว่าที่การเคหะแห่งชาติคาดการณ์ไว้ รวมถึงมีความคุ้มค่าด้านการก่อสร้างมากกว่ารูปแบบที่ 3 และมีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ตั้งโครงการฟื้นฟูเมืองรามอินทรา ระยะที่ 2 ในปัจจุบันมากที่สุด

คำสำคัญ

พื้นที่สีเขียว, พื้นที่เปิดโล่ง, การเปลี่ยนแปลง, การพัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัย, เคหะชุมชน

การศึกษาการใช้งานพื้นที่และโครงข่ายการสัญจรเพื่อออกแบบ และปรับปรุงพื้นที่รกร้างใต้ทางยกระดับเฉลิมมหานคร ทางออกเพลินจิต กรุงเทพมหานคร

สุจินดา แก้วจงประสิทธิ์^{1*}

¹ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนะรูปแบบการพัฒนาพื้นที่รกร้างใต้ทางยกระดับที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการใช้งาน แก้ไขปัญหาการขาดกันของเนื้อเมืองเดิมอันเนื่องมาจากการสร้างโครงข่ายคมนาคมขนาดใหญ่ ทางยกระดับเฉลิมมหานคร ทางออกเพลินจิต กรุงเทพมหานคร โดยมีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ การเกิดและปัญหาพื้นที่รกร้างของเมือง พื้นที่ป้องกันตนเอง โดยมีการเก็บข้อมูล 2 ส่วนคือ การสังเกตการณ์แบบมีระบบได้แก่ สสำรวจลักษณะทางกายภาพ จุดอับสายตา ปัญหาและข้อจำกัดเป็นต้น จัดทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาทัศนคติหรือความต้องการของผู้ใช้งาน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหพื้นที่รกร้าง สร้างโครงข่ายเชิงพื้นที่ ส่งเสริมการเชื่อมต่อของพื้นที่สองฝั่งที่ทางยกระดับตัดผ่าน จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกอันตรายของพื้นที่ใต้ทางยกระดับได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เสื่อมโทรม แสงสว่างไม่เพียงพอ มีจุดอับทางสายตาเป็นจำนวนมากประกอบกับพื้นที่บริเวณนี้ถูกปล่อยร้างไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์สาธารณะ รองรับกิจกรรมของผู้คนในย่าน เมื่อไม่มีผู้คนเข้ามาใช้งาน พื้นที่ก็กลายเป็นพื้นที่เปลี่ยว พื้นที่อันตราย มีคนเร่ร่อนและหาบเร่รुक้าเข้าไปใช้งานพื้นที่ ส่งผลให้เกิดภาพลบและความรู้สึกอันตรายในพื้นที่ ข้อเสนอแนะของการศึกษานี้เป็นการนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ใต้ทางยกระดับที่เป็นพื้นที่รกร้างและอันตรายนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้คนในย่าน ส่งผลให้เกิดการใช้งานพื้นที่ เมื่อมีผู้คนใช้งานก็จะมีคนช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยซึ่งกันและกันลดปัญหาความรู้สึกอันตรายของพื้นที่ลงได้

คำสำคัญ

ทางยกระดับเฉลิมมหานคร, กรุงเทพมหานคร, พื้นที่รกร้างใต้ทางพิเศษเฉลิมมหานครเพลินจิต, โครงข่ายเชิงพื้นที่, พื้นที่ป้องกันตนเอง, การใช้ประโยชน์สาธารณะ